**אישתני מגמל.** שדומה לגמו ממקמת סימנין: **אפור באכילה.** ומלן שמעת ליה הך סברא ר״ס [ב] ומס לגמו וכוכו כו׳ וקס״ד למקמני להו בהדי הדדי ס״מ לפפ׳ לגכילה בעי ר״ס לגמו וכוכו: **מדשבקה לאכילה.** לפייני ברישא וקס ליה מכבורה ולפ״ה [ג] ממר מס לגמו וכוכו דומה לגמו מוסר בגכילה ס״מ לגכילה (ג) **סגי** במקמת סימנין: **לבכורה אצטריך.** ולעולם במרוייהו בעינן לגמו וכוכו: **זה אי אתה אוכל.** גמל לפפ׳ נולד מן הפרה: **אבל אתה אוכל אחר הבא בסימן אחד.** של גמו כלומר שדומה לגמו במקמת כגון טמא שנולד מן הטהור ודומה לגמו במקמת: **שה כשבים.** שה הבא מכני כבשים: **לחתיר את המותר.** לכיון לחציו וגמו טהורים לפ שילטריך הפי קרא לאוך לפ שה [ו]מאכלו למיכריים: **ר״ש.** מלכמיד שה שה מרי זימני שמע מיניה לפפ׳ מלד הפס ולפ שה מלד הגכ: **קרי ליה טמא.** לקלוט שנולד מן הטהור: **ברי״ש.** לאסר ליה היכא לפיו בו מקמת סימנין וקאמר לפס ים לו סימן אוך אל טהרה שדומה לגמו במקמת מותר: **ופליג עליה בחדא.** לר׳ שמעון בעי לגמו וכוכו: **ואיבא דמקשי.** קושיא להך בריימא ומוקי הקושיא מסיב דבר לשוקל מי בעי ר׳ שמעון לגמו וכוכו לגכילה מו לפ: **מי מיעברא.** טהורה מטמא לפקני ועבורו מן הטמא: **חויץ מר׳ אליעזר ומחלוקתו.** שמולקין בכוי בפ׳ לוחו ולפ בגו בשמיטת מוליו (לפ עט:) פס לוחו ולפ בגו בוסג בו וקמני כוי הבא מן המייה ומן הלנייה לגמא חיה מעוברת מבהמה לבהריסס: **ואמר ר׳ ירמיה.** הפי עבורו מן הטמא לקאמר היינו שמעוברה מן הקלוט שפרסותיו קלוטות כגמל וכן פרס הוא ולגיבא לר׳ שמעון קרי ליה טמא וכגו מוכר פס דומה לגמו בסימן אחד מן לגמא לגכילה לפ בעי ר״ס לגמו וכוכו: **זה וזה גורם.** לגמו בסימן אחד מן הטמא ולפ״ה [ד] ר׳ אליעזר אומר לא בא הכתוב להתיר את המותר אלא להוסיף על המותר ואיזה זה טמא הנולד מן הטהור ועבורו מן הטמא או אינו אלא עבורו מן הטהור תלמוד לומר [ה] שור שה כשבים ושה עזים מכל מקום קרי ליה טמא כרבי שמעון וקאמר אבל אתה אוכל הבא בסימן אחד האי תנא סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא ואיבא דמקשי ומותיב עבורו מן הטמא מי מעברא והאמר ר׳ יהושע בן לוי לעולם אין מתעברת לא טמאה מן הטהור ולא טהורה מן הטמא ולא גסה מן הדקה ולא דקה מן הגסה ולא בהמה מן חיה ולא חיה מן בהמה חויץ מר׳ אליעזר ומחלוקתו שהיו אומרים חיה מתעברת מבהמה וא״ר ירמיה דאיעבר מקלוט בן פרה ואליבא דרבי שמעון קאמר [ג]

**תניתוה חיוצא מן הטמא טמא.** הא כמ"ש[1] למשמע לסימן נקטיה לא קשה מידי כדפריסי' לעיל (דף ו. ד"ה למה): **הגזן וצרעין** גרסינן ולא גרסינן מגפים[2] שזה עוף כמו גזי דלמא דגלה[3] (דף יז.). לפי' ר"ת: **עור הבא פניו של חמור. פי'** [4]כלעיל: **מאי לאו בין הוא** [5]**ואמו מתה.** פי' אלמא לא הוי טעור לא מן הולד ולא מן האם אלא [6]הרע שנמכרים: **לא בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה.** שהעור בא [7]אין שניהם מן האם ואין שניהם ולפיכך טהור עד שימותו שניהם ובקונטרס [8]פירש כך בין הוא ואמו מיה בין הוא מת ואמו מיה [9][אבל] [10]אמו מיה לעולם בעינן וכמו שפיר' גרשה דמדקתני רב מסקת בין הוא מת ואמו מתה משמע לתין לו סייעתא לגמ' דמשמעינן בשניהם מתים [11]אבל אם האמד מי אין כאן סייעתא:

**דג טהור שבלע דג טמא אסור באכילה.** תימה [12]במסקת מהלות (פי"ג מ"ז) [13]תנו כלב שאכל בשר המת כמה משהה במעיו שנאמר ימים מעט לעת ובעופות ובדגים כדי שימפול לאור ומתרך אלמא מזיד עכול והכא נמי ליתמרי ולא מסתבר לומר בין בשר המת לשאר דברים שנאמר בהמה ומוציא אני דבש הגזין והצירעין שיש לו שם לווי כמאן אזלא הא [14]דתניא [15]דבש הגזין והצירעין טהור ומותר [16]באכילה [17] דלא כרבי יעקב טהור אלמא בעי מחשבה [18] תניא נמי הכי [19]דבש [19]בבוורתו ממטמא טומאת אוכלין [20] שלא במחשבה [21] חלי דיחמורתא סבור רבנן [22] למימר ביעי נינהו ואסירן אמר רב ספרא [23]זרעא דאילא הוא דאזיל בתר אילתא ואידי דרחמה צר לא מזדקקא ואזיל בתר יחמורתא ונתרי אמר רב הונא [24]עור הבא כנגד פניו של חמור מותר מ"ט פירשא בעלמא הוא א"ל רב חסדא תניא דמסייע לך [25]עור הבא כנגד פניו של אדם בין חי בין מת טהור מאי לאו בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה לא בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה והתניא בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה [26]אי תניא תניא [27]**מתני'** דג טמא שבלע דג טהור מותר באכילה [28]וטהור שבלע דג טמא אסור באכילה לפי שאינו גידולו: **גמ'** טעמא דחזינה דבלע הא לא חזינה דבלע אמרי אשרוצי אשריץ [29] [30]מנלן דתניא [31]דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים אי הכי כי חזינא דבלע אמרי' האי איעכלא והאי אשרוצי אשריץ אמר רב ששת בגון שמצאו דרך [32] הריעי רב פפא אמר בגון שמצאו דרך בית הבליעה רב נחמן [33] אמר בגון שמצאו שלם רב אשי אמר רוב דגים במינן משריצין [34] וכמי שבלע לפנינו דמי: ת"ר דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים מלקט חוץ מעטלף שאף על פי שמטיל ביצים מניק הדולפנין

[1]מטמא. הוי מטמא מגופיה לטמא מן הטמא מטמא מינו [2]שנ' טמא (ג) הן דלמו לחלב: **והני נמי.** מטמא קלפו שבתוך הטמא היו ותע"ג דלמו מגופיה מימלן לסיפוי: **שמכניסות אותן לגופן.** שמולכין מפרמי החילן [3]ומהן נעשה הדבש כמעיהן: **ואין ממצים אותו.** [4]ודוקא מגופו וקשיין לרב [5]מימלו שרי: (ג) רב שמא לחמר כל שהיה בתוך הטמא [6]דלחמר כרי יעקב בטעמא דדבש לאו משום שמכניסות אותן לגופן הוא אלא דרחמנא שרייה בהדיא וגזירת הכתוב היא: **שרץ העוף טמא.** [7]הוולד ממנו בהדיא בכתיב בו (ויקרא י"א)[8]דלא תאכלו מן הטעוף: **אלא שרץ עוף טמא** [9]**אין אוכל.** להכי דייקת ולא תאכל למיהדר ומיזוק אבל תאכל מה אוכל מה טעוף טמא משרץ שמינו ולא דומגמו כגון דבש ד"ג [10]לא תלא שרץ עוף טמא מי תאכל מוכל [11]ומתידך קרא נפיק לה [12] מכל שרץ העוף [13]וגו': **הגזין והצירעין.** מין מרבה: **דבש דבורים.** דבש שממנ [14](הוו) קרו ליה דבש הגזין הכי הוא דמיקרו: **טהור.** מלקבל טומאת אוכלין דסתמיה לאו לאכילה עד שיאמר עליו: **טהור.** אלמא בעי מאמר מיוחד: **דבש בבוורתו.** [15] ואכתי לא תניא עליה מיירי למין כוורת אלא לדבורים: **חלי דיחמורתא.** כעין גילי זכר [16]שיחמורו' מוליחות מרחמן: **ואסורין.** משום שבר מן המי שנעקרו מן הזכר ברחם: **דאזיל בתר איילתא.** להיזקק לה: **ונתרי.** שופך זרע הרבה ונקרש: **עור הבא בנגד** [17] **פני חמור.** כעין שליא שהממוך עולה בו: **טהור.** מלטומת [18] בעגע וכמעמ: **מאי לאו.** מפיל הולד והסם ממיס אם"כ העור אין מטמא אלמא [19] לחמר שליא לא מן הולד ולא מן האם אלא פירשא בעלמא היא: **ס"ג לא בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו חיה.** שמגוף האם הוא והרי היא מיה אבל בגבי במינן מרצירים וזה הסרץ מין אחר כמו שבלע בפנינו דמי: **כל המוליד.** שיולד עובר ממנ: **מניק.** שיש לו דדים וכל המטיל ביצים אין לו דדים [20] ומלקט פירורים ומפרסם בניו: **עטלף.** קל"ח [21]שור"ץ דומה לעכבר ויש לו כנפים: **ס"ג**

**הדולפנין**

**רוב דגים במינם משריצים.** [22] הלכתא כרב מאי לאו למימר אומן דגים שקורין [23]מרע"ש המשמש תוך דג גליע"ל ותע"ג הלא חזינן דבלע ואין להקשות ממתני' דשרץ דג טמא שבלע דג טהור לרב שמא לאחר מי רגליס של תמור לחפי' לגיעתא בתרא דרב שמא לאחר מי חין כלי שיעתא: **דג טהור שבלע דג טמא אסור באכילה.** תימה [24]תנו כלב שאכל בשר המת כמה משהה במעיו שנאמר ימים ועופות ובדגים כדי שימפול לאור ומתרך אלמא מזיד עכול והכא נמי ליתמרי ולא מסתבר לומר בין בשר המת לשאר דברים שנאמר בהמה ומוציא אני דבש הגזין והצירעין שיש לו שם לווי כמאן אזלא הא [25]דתניא [26]דבש הגזין והצירעין טהור ומותר [27]באכילה [28] דלא כרבי יעקב טהור אלמא בעי מחשבה [29] תניא נמי הכי [30]דבש [30]בבוורתו ממטמא טומאת אוכלין [31] שלא במחשבה [32] חלי דיחמורתא סבור רבנן [33] למימר ביעי נינהו ואסירן אמר רב ספרא [34]זרעא דאילא הוא דאזיל בתר אילתא ואידי דרחמה צר לא מזדקקא ואזיל בתר יחמורתא ונתרי אמר רב הונא [35]עור הבא כנגד פניו של חמור מותר מ"ט פירשא בעלמא הוא א"ל רב חסדא תניא דמסייע לך [36]עור הבא כנגד פניו של אדם בין חי בין מת טהור מאי לאו בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה לא בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה והתניא בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה [37]אי תניא תניא [38]**מתני'** דג טמא שבלע דג טהור מותר באכילה [39]וטהור שבלע דג טמא אסור באכילה לפי שאינו גידולו: **גמ'** טעמא דחזינה דבלע אמרי אשרוצי אשריץ [40] [41]מנלן דתניא [42]דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים אי הכי כי חזינא דבלע אמרי' האי איעכלא והאי אשרוצי אשריץ אמר רב ששת בגון שמצאו דרך [43] הריעי רב פפא אמר בגון שמצאו דרך בית הבליעה רב נחמן [44] אמר בגון שמצאו שלם רב אשי אמר רוב דגים במינן משריצין [45] וכמי שבלע לפנינו דמי: ת"ר דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים מלקט חוץ מעטלף שאף על פי שמטיל ביצים מניק

**דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים.** בע"ז פרק מין מעמידין (דף מ.) מפרש תרוייהו מטילי ביצים וניהו זה משריץ מבפנים וזה משריץ מבפנים:

**הדולפנין**

---

**עין משפט נר מצוה**

**כו** א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' ג טוש"ע י"ד סימן פג סעיף מ:

**כז** ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף מ:

**כח** ג מיי' פ"ט מהלכות טומאת מוקדין הל' יח:

**כט** ד (מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות) טור ש"ע י"ד סימן פג סעיף ג:

**ל** ה מיי' שם פ"ד הלכה כ ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעיף ד:

**לא** ו מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הל' יב:

**לב** ז מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה ה טוש"ע י"ד סי' פג סעיף ט:

**לג** ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:

---

**פניני רש"י**

**אמר ליה אי תניא.** בהלי... מעמ ומהסיק מיכא למשמע... אבל מי לא מסתברייתו מתני' בהדיא לא הוה משמעינן ליה...

(יומא לח:)

**אמר ליה אי תניא.** בהלי דמולקין מעמ ועלך מתניתא ומחוך אני...

(מנחה יט:)

**דג טמא משריץ.** דג עלמו כמעי אמו:

(ע"ז מ. ד"ה מצרין)

---

**רבינו גרשום**

הטמא. קאמר כלומר הני דנפקי דהוו מין טמא דעכירי כמין חלב טמאין: ואיכא דאמרי דסוסים וגמלים לא קא מבעיא להו דחמור דשתו אינשי ומעלו לירקונא מאי אמר להו רב ששת תניתוה היוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור והני נמי מטמא קאתי מיתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותו לגופן ואין ממצות אותו מגופן הוא דאמר כר' יעקב דאמר דבושא רחמנא שרייה דתניא ר' יעקב אומר אף את זה תאכלו מכל שרץ העוף זה אתה אוכל ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא שרץ עוף טמא בהדיא כתיב אלא שרץ עוף טמא אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משריץ ואיזה זה זה דבש דבורים יכול אף דבש הגזין והצירעין אמרת לא ומה ראית לרבות דבורים ולהוציא הגזין והצירעין מרבה אני דבש דבורים שאין לו שם לווי ומוציא אני דבש הגזין והצירעין שיש לו שם לווי כמאן אזלא הא דתניא דבש הגזין והצירעין טהור ומותר באכילה דלא כרבי יעקב טהור אלמא בעי מחשבה חלי דיחמורתא סבור רבנן למימר ביעי נינהו ואסירן אמר רב ספרא זרעא דאילא הוא דאזיל בתר אילתא ואידי דרחמה צר לא מזדקקא ואזיל בתר יחמורתא ונתרי אמר רב הונא עור הבא כנגד פניו של חמור מותר מ"ט פירשא בעלמא הוא א"ל רב חסדא תניא דמסייע לך עור הבא כנגד פניו של אדם בין חי בין מת טהור מאי לאו בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה לא בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה והתניא בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה אי תניא תניא מתני' דג טמא שבלע דג טהור מותר באכילה וטהור שבלע דג טמא אסור באכילה לפי שאינו גידולו גמ' טעמא דחזינה דבלע הא לא חזינה דבלע אמרי אשרוצי אשריץ מנלן דתניא דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים אי הכי כי חזינא דבלע אמרי' האי איעכלא והאי אשרוצי אשריץ אמר רב ששת בגון שמצאו דרך הריעי רב פפא אמר בגון שמצאו דרך בית הבליעה רב נחמן אמר בגון שמצאו שלם רב אשי אמר רוב דגים במינן משריצין וכמי שבלע לפנינו דמי ת"ר דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים מלקט חוץ מעטלף שאף על פי שמטיל ביצים מניק הדולפנין כלומר מין טמא דעכירי כמין חלב טמאין: ואיכא דאמרי דסוסים וגמלים לא קא מבעיא להו דחמור דשתו אינשי ומעלו לירקונא מאי אמר להו רב ששת תניתוה היוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור והני נמי מטמא קאתי מיתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותו לגופן ואין ממצות אותו מגופן הוא דאמר כר' יעקב דאמר דבושא רחמנא שרייה דתניא ר' יעקב אומר אף את זה תאכלו מכל שרץ העוף זה אתה אוכל ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא שרץ עוף טמא בהדיא כתיב אלא שרץ עוף טמא אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משריץ ואיזה זה זה דבש דבורים יכול אף דבש הגזין והצירעין אמרת לא ומה ראית לרבות דבורים ולהוציא הגזין והצירעין מרבה אני דבש דבורים שאין לו שם לווי ומוציא אני דבש הגזין והצירעין שיש לו שם לווי כמאן אזלא הא דתניא דבש הגזין והצירעין טהור ומותר באכילה דלא כרבי יעקב טהור אלמא בעי מחשבה חלי דיחמורתא סבור רבנן למימר ביעי נינהו ואסירן אמר רב ספרא זרעא דאילא הוא דאזיל בתר אילתא ואידי דרחמה צר לא מזדקקא ואזיל בתר יחמורתא ונתרי אמר רב הונא עור הבא כנגד פניו של חמור מותר מ"ט פירשא בעלמא הוא א"ל רב חסדא תניא דמסייע לך עור הבא כנגד פניו של אדם בין חי בין מת טהור מאי לאו בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה לא בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה והתניא בין הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו מתה אי תניא תניא מתני' דג טמא שבלע דג טהור מותר באכילה וטהור שבלע דג טמא אסור באכילה לפי שאינו גידולו גמ' טעמא דחזינה דבלע אמרי אשרוצי אשריץ מנלן דתניא דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים אי הכי כי חזינא דבלע אמרי' האי איעכלא והאי אשרוצי אשריץ אמר רב ששת בגון שמצאו דרך הריעי רב פפא אמר בגון שמצאו דרך בית הבליעה רב נחמן אמר בגון שמצאו שלם רב אשי אמר רוב דגים במינן משריצין וכמי שבלע לפנינו דמי ת"ר דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים מלקט חוץ מעטלף שאף על פי שמטיל ביצים מניק

---

**מסורת הש"ס**

(ג) מכתובות פ"ו מ"ד ג) [כמשנה דמכתובות פ"ו מ"ד ובסיפרי לעיל ומכר הגזין] ג) ב"ב פ: ד) [תוספתא דמכ"ד פ"ד ה) [שבת קטו: וש"נ] ו) [מיבמ מענל מסולג] ז) [ע"ז מ.] ח) [ע"ז מ.] ט) [ע"ז מ.] ע) [ע"ז מ.] ס) [ע"ז מ.] ע) [ע"ז מ.] פ) [ע"ז מ.] צ) [ע"ז מ.] ק) [ע"ז מ.] ר) [ע"ז מ.] ש) [ע"ז מ.] ת) [ע"ז מ.] א) [ע"ז מ.] ב) [ע"ז מ.] ג) [ע"ז מ.] ד) [ע"ז מ.] ה) [ע"ז מ.] ו) [ע"ז מ.] ז) [ע"ז מ.] ח) [ע"ז מ.] ט) [ע"ז מ.] י) [ע"ז מ.] כ) [ע"ז מ.] ל) [ע"ז מ.] מ) [ע"ז מ.] נ) [ע"ז מ.] ס) [ע"ז מ.] ע) [ע"ז מ.] פ) [ע"ז מ.] צ) [ע"ז מ.] ק) [ע"ז מ.] ר) [ע"ז מ.] ש) [ע"ז מ.] ת) [ע"ז מ.]

---

**הגהות הב"ח**

(א) **רש"י** ד"ה מטמא וכו' שם טמא ורבני נמי מינא דטמא הן דלמו לחלב:

(ב) ד"ה שמכניסות וכו' שרי שם ד"ע ותמ"כ מ"ש הוא רב ששת דאמר וכו' הטמא טמא דלמר:

---

**תורה אור**

**גמ'** אז אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההלך על ארבע אשר לא לו ברגים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ: (ויקרא יא, כא)

**רש"י** ב) ואת אלה השקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה: (ויקרא יא, יג)

---

**שיטה מקובצת**

ג) ואינן ממצות: ג) דאמר דרחמנא ותיבת דובשא נמחק: ד) אלא. ס"א מהאי קרא דכתיב וזה אשר לא תאכלו וגו' שרץ: ה) הגזין. מפורש בתוספתא בס"ק מפני שהוא ריר: ו) לרבות דבש דבורים ולהוציא דבש הגזין: ז) באכילה כמאן דלא. מחשבה מכלל דדבש דבורים לא בעי מחשבה תניא: ח) אוכלין. גליון וא"ת והלא במס' משכיורין חשיב ליה בהדי משקין וי"ל דהכא מיירי בעודו עם השעוה והתם כשהופרש ממנו: ט) במחשבה הני חלי. עיין בערוך ערך חלי: י) רבנן קמיה דרב ספרא למימר ביעי כו' אמר להו רב ספרא: יא) תיבת מנלן נמחק: יב) דרך בית הרעי: יג) נחמן בר יצחק אמר: יד) משריצין. ס"א במינן משריצין אי הכי מאי איריא כדחזינא דבלע אפילו לא חזינא נמי ה"נ קאמר כיון דרוב דגים במינן משריצין כמי שבלע בפנינו: טו) ואין ממצים אותו מגופו. ס"א מבשרו וקשיא: טז) הטמא טמא: יז) שרץ עוף טמא: יח) טמא נמי אתה אוכל: יט) אוכל ומאידך תנא וכו' ולי נראה דאם כן לשון הברייתא ליתא ולשון ראשון עיקר. תוספות חיצוניות: כ) לה הזה אשר לא תאכלו מהם הנשר וכו' וכל שרץ העוף: כא) דאכתי לא: כב) זכר שהתמורה מוציאה מרחמה הס"ד: כג) כנגד פנים של החמור: כד) מלטמא באהל ובמגע ובמשא: כה) אלמא דאינו לא מן הולד: כו) ליה לאישכוחי הס"ד: כז) עוברו הוא לא: כח) דדים אלא מלקט ור"י פי' מלקט מאכל כדאמרינן במס' שבת מהלקטין לתרנגולים. תוס' חיצוניות: כט) הא דאמרינן לעיל לסימן: ל) חבגין שזהו חבגין וגוזין הוא שם עוף: לא) דגדה בפ' כל היד לפי' ר"ת ההא"א הוא של שפוח וגוזין: לב) פי' שליא הס"ד: לג) הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו: לד) אלא מן הדוע שנתקרש ודחי: לה) בא מן שניהם: לו) ובקונט' גריס בין הוא חי ואמו: לז) דאמו חיה: לח) מתים דנמצא דהוי כפרש בעלמא אבל: לט) תימה דבמסכת אהלות תנן גבי כלב שאכל: מ) מתוך האי משנה חטה: מא) עוד אמר ר"ת: מב) צ"ל גמ' ע) מכתובות פ"ו מ"ד

---

**תורה אור השלם**

ג) אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההלך על ארבע אשר לא לו ברגים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ: (ויקרא יא, כא)

ד) ואת אלה השקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה: (ויקרא יא, יג)

---

ו) פי' ערוך השלם ערך חלי ג'. ז) כעירך הני' חזיל כתיב יחמורתא שדומה לגילגתא.